

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва
Володимир ЄРМАЧЕНКО

Крос-культурний менеджмент

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

**07 Управління та адміністрування
073 Менеджмент
третьій (освітньо-науковий)
Менеджмент**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Тетяна ЛЕПЕЙКО

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу

Протокол № 8 від 15.01.2020 р.

Розробник(-и):

Лепейко Т.І., д.е.н., професор, зав. кафедрою менеджменту та бізнесу

Близнюк Т. П., д.е.н., професор кафедри менеджменту та бізнесу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Крос-культурний менеджмент - це управління відносинами, що виникають на межі національних і організаційних культур, дослідження причин міжкультурних конфліктів та їх нейтралізація, з'ясування і використання при управлінні організацією закономірностей поведінки, властивих національній діловій культурі.

Ефективний крос-культурний менеджмент означає спільне з представниками інших культур ведення бізнесу, засноване на визнанні та повазі крос-культурних відмінностей та формуванні спільної корпоративної системи цінностей, які б сприймалися і визнавалися кожним членом багатонаціонального колективу.

Мета навчальної дисципліни: є формування крос-культурного підходу до ведення бізнесу в сучасних умовах глобалізації з метою підвищення ефективності управлінської взаємодії представників різних національних культур.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1А
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Менеджмент	Стратегічний менеджмент
Соціально-економічна історія України	
Етика бізнесу	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність вирішення проблемних ситуацій у багатонаціональних колективах	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та між культурності
Здатність враховувати крос-культурний аспект при здійсненні ділового співробітництва з іноземними бізнес-партнерами;	Демонструвати комунікативні, дослідницькі, технологічні та крос- культурні навички, необхідні для аналізу бізнес-ситуацій, готувати, обґрунтовувати і презентувати управлінські рішення
Здатність враховувати особливості національних ділових культур для підвищення ефективності організації в умовах глобалізації економіки;	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
Здатність обґрунтовувати управлінські рішення з урахуванням крос-культурного аспекту	Застосовувати кількісні та якісні методи для обґрунтування ефективних управлінських рішень в міжнародному бізнес-середовищі

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні підходи до крос-культурного менеджменту.

Тема 1. Еволюція та основні концепції крос-культурного менеджменту.

Ери розвитку міжнародного бізнесу. Основні риси міжнародного бізнесу в умовах ери глобалізації. Фактори, як впливають на сучасний міжнародний бізнес. Етапи формування крос-культурного менеджменту як самостійної науки. Основні передумови виникнення крос-культурного менеджменту як самостійної науки. Континууми сучасних досліджень в контексті крос-культурного менеджменту. Аналіз сутності поняття «крос-культурний менеджмент». Міждисциплінарний характер крос-культурного менеджменту. Рівні крос-культурного менеджменту. Еволюція парадигм в крос-культурному менеджменті. Порівняльна характеристика основних парадигм на першому етапі формування крос-культурного менеджменту. Модель ефективності менеджменту організації Фармера-Річмана. Модель ефективності організації Негандхі – Прасада. Модель EPRG. Аспекти крос-культурного менеджменту.

Тема 2. Феномен «культури» в крос-культурному менеджменті

Аналіз сутності поняття «культура». Підходи до визначення ролі культури в міжнародному бізнесі. Модель Т. Гледвіна та В. Терпстра. Класифікація особистостей за цінностями й інтересами. The value survey. Модель культури Ф. Тромпенаарса та Ч. Хемпден-Тернера. Модель культури як «колективного програмування». Рівні людської особистості (ментальне програмування Г. Хофстеде). Модель «айсбергу» Е. Холла. Основні функції культури в суспільстві. Характеристики культури в контексті крос-культурного менеджменту.

Тема 3. Особливості взаємодії різних культур

Поняття національної культури. Основні елементи національної культури. Особливості процесу комунікації під взаємовпливом національної культури. Основні причини порушень міжкультурних комунікацій. Види стереотипів. Вплив світових релігій на національну культуру. Основні характеристики взаємодії різних культур. Складові процесу онтогенезу людини. Механізми інкультурації. Основні характеристики стратегій акультурації. Результати акультурації. Взаємодія з іншими культурами: розвиток основних цінностей і поглядів. Фактори, які впливають на тривалість акультурації в процесі крос-культурної взаємодії особистості. Культурний шок.

Змістовий модуль 2. Національні культури: крос-культурна взаємодія

Тема 4. Типологія національних культур

Класифікація Ф. Клячхона та Ф. Шродтбека. Класифікація Г. Хофстеде. Класифікація Е. Холла та М. Холл. Класифікація Р. Д. Льюїса. Класифікація С. Ронена та О. Шенкара. Класифікація Ф. Тромпенаарса та Ч. Хемпден-Тернера. Класифікація Р. Р. Гестеланда.

Тема 5. Національні особливості організаційної культури

Поняття мультинаціональної організації. Поняття організаційної культури. Цінності організаційної культури успішних компаній. Характеристики організаційної культури. Функції організаційної культури. Властивості організаційної культури. Класифікації організаційної культури.

Тема 6. Національні стилі менеджменту

Значимість трудової діяльності в різних бізнес-культурах. Фактори, що впливають на відношення до праці, національні особливості. Міжкультурне співставлення моделей мотивації в різних країнах. Мотивація культурно-різнорідного персоналу. Національна специфіка просування, підготовки та перепідготовки кадрів. Характеристики національних стилів лідерства. Західний та східний варіанти організації влади. Різні в представленнях про статус і керівництво. Фактори, що впливають на ефективність лідерства в різних культурах.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

Досягненню очікуваних результатів навчання сприяє використання наступних методів навчання та викладання: проблемні лекції (тема 2, тема 4, тема 6), дискусії (семінари за темою 1-3), робота в малих групах семінари за темою 1-3), індивідуальна дослідницька робота (індивідуальне науково-дослідне завдання протягом семестру); компетентнісно-орієнтовані завдання (тема 1-4, тема 6); презентації результатів дослідження (семінари за темою 1-3, захист індивідуального наукового дослідного завдання).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні та лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських та лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 45 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі двох письмових контрольних робіт з ініціативи викладача за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля (максимальна оцінка – 15 балів);

підсумковий контроль, що проводиться у формі заліку як підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів), яка визначається як сума балів за результати успішності здобувача при поточному контролі, включаючи модульні письмові контрольні роботи, результат виконання підсумкової контрольної роботи (максимальна оцінка за підсумкову контрольну роботу – 20 балів), та результат захисту індивідуального наукового дослідного завдання (максимальна оцінка – 20 балів). Бали, отримані за виконання письмової контрольної роботи та захист індивідуального наукового дослідного завдання додаються до балів за поточну успішність. Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру.

Поточний контроль включає оцінювання знань здобувача під час лекцій, практичних, семінарських і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань та проводиться за такими критеріями:

лекції – розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються, під час обговорення актуальних питань, рівень активності у дискусіях (максимальна оцінка – до 1 балу залежно від рівня активності здобувача (10 лекційних занять впродовж семестру), максимальна оцінка складає 10 балів);

практичні (семінарські) заняття – ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються (оцінюється до 1 балу за кожне практичне заняття залежно від рівня активності здобувача (5 практичних занять впродовж семестру), максимальна оцінка складає 5 балів);

лабораторні заняття – ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються (оцінюється до 1 балу за кожне лабораторне заняття залежно від рівня активності здобувача (5 лабораторних занять впродовж семестру), максимальна оцінка складає 5 балів);

захист компетентнісно-орієнтованих практичних завдань за темами – вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій; логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію (максимальна оцінка

– 5 балів (обов'язкове виконання п'яти практичних завдань впродовж семестру), максимальна оцінка складає 25 балів);

виконання модульних контрольних робіт – застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; стиль викладу матеріалу в письмових роботах; самостійність виконання роботи; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи (оцінюється у 7 та 8 балів відповідно (дві письмові роботи впродовж семестру)).

Самостійна робота включає:

1) вивчення теоретичного матеріалу з попередніх лекцій. Оцінюється у 10 балів (1 частина індивідуального наукового дослідного завдання, яке виконується протягом семестру) за такими критеріями: глибина і міцність знань; рівень мислення; вміння систематизувати знання за окремими темами; вміння робити обґрунтовані висновки; володіння категорійним апаратом;

2) збирання, узагальнення, обробка інформації, необхідної для активної роботи на практичних заняттях. Оцінюється у 10 балів (2 частина індивідуального наукового дослідного завдання, яке виконується протягом семестру) за такими критеріями: навички і прийоми виконання практичних завдань; вміння знаходити необхідну інформацію; здійснювати її систематизацію та обробку; самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Протягом семестру студент виконує **індивідуальне наукове дослідне завдання**, яке захищає в кінці семестру (максимальна оцінка – 20 балів).

Підсумковий контроль (виконання письмової підсумкової контрольної роботи) знань та компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни – це перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, взаємозв'язків між окремими розділами, здатності використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до проблем навчальної дисципліни. Він охоплює програму дисципліни і передбачає визначення ступеня опанування студентами компетентностей, діагностику рівня їх теоретичної підготовки. Максимальна оцінка, яку може отримати здобувач, – 20 балів (одна підсумкова письмова контрольна робота впродовж семестру).

Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж семестру як загальна оцінка з дисципліни, як накопичення балів, зокрема, за активну участь на лекціях, виконання практичних завдань, домашніх завдань, балів за контрольні роботи, а також за самостійну роботу здобувача. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60-100 балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Еволюція та основні концепції крос-культурного менеджменту	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекції № 1-2. Еволюція та основні концепції крос-культурного менеджменту	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практичне заняття №1 (Семинар). Історія виникнення крос-культурного менеджменту та етапи формування	Активна участь у семінарі	1
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття №1. Морфологічний аналіз ключових понять крос-культурного менеджменту	Робота над завданням	1
			Захист компетентесно-орієнтованого завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання завдань на усвідомлення концепції крос-культурного менеджменту	Перевірка ДЗ	
		Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
		Підготовка до семінару та підготовка завдання		
		Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання		
Тема 2. Феномен «культури» в крос-культурному менеджменті	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція № 3-4. Феномен «культури» в крос-культурному менеджменті	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практичне заняття №2 (Семинар). Феномен «культури» в крос-культурному менеджменті	Активна участь у семінарі	1
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття №2. Підготовка матеріалів для створення опитувальника персоналу компанії	Робота над завданням	1
			Захист компетентесно-орієнтованого завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	
		Підготовка до семінару та підготовка завдання		
		Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання		

Тема 3. Особливості взаємодії різних культур	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекції №5-6. Особливості взаємодії різних культур	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практичні заняття №3 (Семинар). Національна культура в умовах глобалізації	Активна участь у семінарі	1
			Експрес КР 1	7
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття №3. Створення опитувальника персоналу компанії on-line	Робота над завданням	1
			Захист компетентесно-орієнтованого завдання	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	
		Підготовка до семінару та підготовка завдання		
		Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання		
Підготовка до контрольної роботи				
Тема 4. Типологія національних культур	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція №7-8. Типологія національних культур	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практичне заняття №4. Аналіз національної культури країни з визначеними класифікаціями	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Експрес КР 1	8
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття №4. Проведення опитування персоналу компанії on-line	Робота над завданням	1
			Захист компетентесно-орієнтованого завдання	5
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	
		Підготовка до контрольної роботи		
		Підготовка завдання		
Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання				

Тема 5. Національні особливості організаційної культури	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція №9. Національні особливості організаційної культури	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичні заняття №5. Аналіз національних особливостей менеджменту	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ		
	Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання			
Тема 6. Національні стилі менеджменту	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекції №10. Національні стилі менеджменту	Робота на лекції	1
			Підсумкова контрольна робота	20
			Захист ІНДЗ	20
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття №5. Обробка результатів опитування персоналу компанії on-line	Робота над завданням	1
			Захист компетентесно-орієнтованого завдання	5
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ		
	Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання			
	Підготовка до контрольної роботи			
	Підготовка завдання			

Рекомендована література

Основна

1. Бунина В. Г. Кросскультурний менеджмент и межкультурная коммуникация : учебное пособие / В. Г. Бунина. – М. : ГУУ, 2008. – 128 с.
2. Гестеланд Р. Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе. Маркетинговые исследования, ведение переговоров, менеджмент в различных культурах. / Р. Р. Гестеланд. – Днепропетровск : ООО «Баланс-Клуб», 2003. – 272 с.
3. Льюис Р. Д. Деловые культуры в международном бизнесе. От столкновения к взаимопониманию / Р. Д. Льюис. Пер с англ. – 2-е изд. – М. : Дело, 2001. – 448 с.
4. Мясоедов С. П. Основы кросскультурного менеджмента. Как вести бизнес с представителями других стран и культур : учебное пособие / С. П. Мясоедов. – М. : Изд-во «ДЕЛО», 2008. – 256 с.

Додаткова

5. Гуткевич С. О. Міжнародний менеджмент : підручник / С. О. Гуткевич, Г. В. Дмитренко, І. Г. Оніщенко, Ю. М. Сафонов. – К. : Кафедра. – 2015. – 535 с.

Інформаційні ресурси

6. Корженко В.В. Вплив національної культури на формування моделі управління: методики крос-культурного менеджменту / В. В. Корженко, Ж. А. Писаренко. // Актуальні проблеми державного управління. – 2009. – №1 (35). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Аpdu/2009_1/index.html.
7. Офіційний сайт Р. Льюїса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.crossculture.com/>.
8. Офіційний сайт Г. Хофстеде [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://geert-hofstede.com>.
9. Офіційний сайт Ф. Тромпенаарса та Ч. Хемпден-Тернера [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.thtconsulting.com/>.
10. Сайт ПНС ХНЕУ ім. Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5631>